

KUNST Paradiso heeft er weer een nieuw glas-in-loodraam bij en het is ontworpen door AI

Het kunstwerk is als 'een selfie van de Nederlandse politiek'.

In de Amsterdamse concertzaal Paradiso, op de plek waar tijdens een rockconcert de moshpit zou zijn, valt het ochtendlicht door het kleurrijke glas-in-lood. Hier prijkt nu het kersverse twaalfde kunstwerk, zondag onthuld, in een reeks van wat uiteindelijk zestien glas-in-loodramen zullen worden, gemaakt door kunstenaars Berend Strik en Hans van Houwelingen. Waar ze eerder de werkende vrouw, de eerste MRI-scan en het homohuwelijk verbeeldden, lijkt de nieuwste toevoeging op het eerste gezicht op een vrolijke ballenbak. Groene, rode en paarse bolletjes zweven tegen een donkerblauwe achtergrond. Dit twaalfde raam is het eerste dat niet ontworpen is door de kunstenaars zelf, maar door een AI-algoritme.

Samen met de TU Eindhoven ontwikkelden de makers een algoritme dat verslagen van vergaderingen van de Eerste en Tweede Kamer visueel weergeeft. Het algoritme analyseerde het politieke taalgebruik van links tot rechts, progressief tot conservatief. Met als resultaat deze kleurrijke bolletjesexplosie. 'Zie het maar als een selfie van de Nederlandse politiek', lacht Strik. 'We hebben niks ontworpen, de staat heeft zichzelf vormgegeven.'

De makers hebben zich voor hun nieuwe werk laten inspireren door de toenemende politieke invloed van techbazen als Mark Zuckerberg. 'Algoritmes zijn hun instrumenten. Als je daarmee de geest van de bevolking in je klauwen hebt, dan heb je ook de macht', zegt Van Houwelingen. Het werk moet dan ook de verwevenheid van technologie en macht illustreren. Van Houwelingen en Strik hebben zich daartoe uitgeleverd aan het algoritme, zonder te weten wat het precies zou

Het nieuwe raam (rechts).

Foto's Brunei Deneumostier

Hans van Houwelingen (links) en Berend Strik.

produceren. 'We hebben afgesproken dat we niets zouden aanpassen, ook al was het lelijk.'

Het nieuwe raam maakt deel uit van *De moderne moraal*, een reeks glas-in-loodramen in Paradiso, waar

het duo sinds 1995 aan werkt. Toen hippies het voormalige kerkgebouw in Amsterdam in 1967 kraakten, sloopten ze

de religieuze ramen uit het gebouw. De concertzaal besloot begin jaren negentig nieuwe glas-in-loodramen te installeren. Dit keer niet over heiligen, maar over morele verschuivingen in de moderne samenleving.

Zo is er het raam over het gekloonde schaap Dolly, geïnstalleerd in 1997. Een ander raam toont het eerste homohuwelijk ter wereld, voltrokken in Amsterdam. Daar schuin tegenover, op het raam over de dood, staat Andrea Voerman, die zichzelf fotografeerde op het moment dat zij euthanasie pleegde. Van de uiteindelijk zestien ramen moeten er nu nog vier worden ontworpen. Eén daarvan moet over het kwaad gaan, vinden de kunstenaars, al weten ze nog niet hoe dat eruit moet zien. 'Het kwaad verbeelden is ingewikkelder dan simpelweg één persoon aanwijzen', zegt Van Houwelingen.

De makers nemen steeds uitgebreid de tijd om een nieuw raam te maken – het elfde raam werd in 2019 onthuld. 'We zijn steeds op zoek naar verschuivingen in de samenleving. Zo past dit nieuwste raam ook goed in de reeks. Vroeger keken we naar een glasraam om God de Vader te begrijpen, nu kijken we naar een algoritme om Vadertje Staat te snappen.'

Sara Arslan